

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 1574

ქ. თბილისი

“24” 10 2007 წ.

შპს „ენტოზე“ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის შესახებ

„ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის 24 მუხლის, მე-4 პუნქტისა და საქართველოს მთავრობის 2005 წლის, 1 სექტემბრის №154 დადგენილებით დამტკიცებული „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების შესახებ“ დებულების მე-2 და მე-3 მუხლის 1 პუნქტის „მ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ე:

1. გაიცეს შპს „ენტოზე“ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა – მისაქციელის მცირე პილოტული პროექტის საფუძველზე
2. ნებართვის მოქმედების ვადა – უვადო
3. ნებართვის მფლობელმა უზრუნველყოს სახელმწიფო ეკოლოგიური ქსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული სანებართვო პირობების შესრულება;
4. ეს ბრძანება დაუყონებლივ გაეგზავნოს ნებართვის მფლობელს
5. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს საქართველოს მთავრობაში (ქ. თბილისი, ინგოროყვას ქ. №7) ან ქ. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (მის: თბილისი, სარაჯიშვილის ქ. №1) მისი ძალაში შესვლიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №37, 22.10.07. და ლიცენზიებისა და ნებართვების დეპარტამენტის უფროსის გიორგი ცხაკაიას მოხსენებითი ბარათი.

დავით ჩანტლაძე
მინისტრი

ვე ვაენება: ლიცენზიებისა და ნებართვების დეპარტამენტს, გარემოს დაცვის ინსპექციას, ნებართვის მიმღებ სუბიექტს.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
 MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუას ქ. 6, ტელ: 72-72-00, 72-72-20 ფაქსი: 72-72-37,

ლიცენზიებისა და ნებართვების
 დეპარტამენტის უფროსი
 გიორგი ცხაკაია

სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის
 დასკვნა პროექტზე

№ 37

22 ოქტომბერი 2007 წ.

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება – მისაქციელის მცირე ჰიდროელექტროსადგურის რეაბილიტაცია და ექსპლუატაცია
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი – შპს „ენტო“, თბილისი, ვაჟა-ფშაველას 41
3. განხორციელების ადგილი – მცხეთის რაიონი, სოფ. მისაქციელი
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი – 25. 09. 07.
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ – სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა „გამა“, თბილისი, მ. ალექსიძის ქ. № 9

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მიღების მიზნით შპს „ენტო“-ს მიერ სახელმწიფო ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი „მისაქციელის ჰიდრო-ელექტროსადგურის რეაბილიტაციისა და ექსპლუატაციის“-ს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის თანახმად საქმიანობის მიზანია მოსახლეობის ენერგეტიკული უზრუნველყოფის გაუმჯობესება. (საქმიანობის განხორციელება გათვალისწინებულია) ჰესი განთავსებულია მდ. არაგვის მარჯვენა სანაპიროზე მცხეთის რაიონის სოფ. მისაქციელის ტერიტორიაზე 1,85 კმ მიწის ნაკვეთზე. ჰესის წყლით უზრუნველყოფა ხდება ლამი-მისაქციელის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხიდან. წყალაღება მაგისტრალურ არხში ხორციელდება სოფ. ბულაჩაურთან არსებული სათავე ნაგებობით, რომელიც პრაქტიკული პროფილის დაბალწნევიან კაშხალს წარმოადგენს გვერდითი სანაპირო წყალმიმღებითა და გამრეცხი ფარებით.

ჰესის ძალოვანი კვანძი აშენებულია ლამი-მისაქციელის არხის 3კ 81+70-ზე მოწყობილ წყალგარდნილზე, რომლის საშუალებითაც წარმოებს წყლის მიწოდება ქვედა ჰორიზონტზე განლაგებულ სარწყავ არხში. სიმაღლეთა სხვაობა შეადგენს 52 მეტრს. ჰესის დადგმული სიმძლავრეა 2600 კვტ. წყლის საანგარიშო ხარჯი 6,85 მ³/წმ. ჩატარებული ჰიდროენერგეტიკული ანგარიშების თანახმად ჰესის წლიური გამოქმედა მდ. მაგისტრალური არხის საპროექტო გამტარუნარიანობის (8,50 მ³/წმ) გათვალისწინებით შეადგენს 17 მლნ კვტ/სთ, ხოლო არსებული მდგომარეობიდან გამომდინარე არხის გამტარუნარიანობის შეზღუდული (4,0 მ³/წმ) პირობების გათვალისწინებით – 11 მლნ. კვტ/სთ.

აქედან გამომდინარე, ჰესის მუშაობის რეჟიმი განისაზღვრება ირიგაციული წყალმოთხოვნილებით განპირობებული შეზღუდვის გათვალისწინებით.

ჰესზე დამონტაჟებულია ორი ფრენისის ტიპის ჰიდროტურბინა განსხვავებული წყლის ხარჯებით: № 1 ტურბინა – 3,85 მ³/წმ, საიდანაც გადამუშავებული წყალი ირიგაციული გამოყენების გარეშე ბრუნდება მდ. არაგვში და № 2 – 3,00 მ³/წმ., გადამუშავებული წყალი უბრუნდება მაგისტრალურ არხს ქვედა ჰორიზონტზე და ხმარდება მუხრანის ველის მიწების მორწყვას.

მაგისტრალური არხის საანგარიშო გამტარუნარიანობის აღსადგენად საჭიროა არხის გაწმენდა და სარემონტო სამუშაოების ჩატარება. იმის გათვალისწინებით, რომ დღეისთვის მაგისტრალური არხი და ლამი-მისაქციელის სარწყავი სისტემის სათავე ნაგებობა იმყოფება შპს „მტკვარი-მ“-ის ბალანსზე. სათავე ნაგებობის, მაგისტრალური არხისა და მის ტრასაზე არსებული ნაგებობის სარეაბილიტაციო სამუშაოების წარმოება და მდ. არაგვში თევზის მარაგების დასაცავად რეკომენდაციის სახით გათვალისწინებული ღონისძიება – თანამედროვე კონსტრუქციის თევზსავალის მოწყობა სცილდება შპს „ენტო“-ს კომპეტენციას.

საპროექტო გადაწყვეტილებების თანახმად ჰესის სარეაბილიტაციო სამუშაოები ითვალისწინებს სადაწნეო აუზის, სწრაფდენის ძირისა და ფერდების მოსახვის

დაზიანებული უბნების ლიკვიდაციას, სადერივაციო არხის სადაწნეო აუზთან მიმდებარე დანგრეული უბნის აღდგენას, გამყვანი არხის გაწმენდას, მისი და მასზე არსებული სწრაფმდენისა და საავტომობილო ხიდის ბურჯებისა დაზიანებული უბნების ბეტონის აღდგენას.

პროექტით გათვალისწინებულია აგრეთვე სადაწნეო მილსადენის გაწმენდა და შეღებვა, ორივე ტურბინების კაპიტალური შეკეთება და სინქარის რეგულატორების ახლით შეცვლა; სადაწნეო აუზის და ქვემო ბიეფის ბრტყელი ფარების მიმდინარე შეკეთება და ახალი ამწე-მექანიზმების შექმნა-დამონტაჟება. შეცვლას ექვემდებარება ჰესის თითქმის მთელი ელ. ნაწილი, გარდა გენერატორებისა, აგზნების და მართვის კარადებისა და ძალოვანი ტრანსფორმატორისა. ჰესის ტერიტორიაზე დაგეგმილია აგრეთვე ძალოვანი კვანძის შენობის მშენებლობა.

ჰესის სარეაბილიტაციო სამუშაოების წარმოების დროს გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების გავრცელება მოსალოდნელია სოფ. მისაქციელის ტერიტორიაზე, ხოლო ჰესის ფუნქციონირების პერიოდში უარყოფითი ზეგავლენის გავრცელება შესაძლებელია მის ქვემოთ განლაგებული სარწყავი წყლის მომხმარებელ სავარგულებზე.

წარმოდგენილი დოკუმენტი შედგენილია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის სტრუქტურის შესაბამისად და მასში განხილულია ჰესის განთავსების ტერიტორიის გარემოს ფონური მდგომარეობა, იდენტიფიცირებულია გარემოზე შესაძლო ზეგავლენის წყაროები და სახეები ჰესის რეაბილიტაციისა და ფუნქციონირების პერიოდში. შესაბამისად მოცემულია გარემოს რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების მოსალოდნელი ცვლილებები. განხილულია შესაძლო ავარიული სიტუაციებით გამოწვეული მოსალოდნელი შედეგები. სარეაბილიტაციო სამუშაოების წარმოებისას და ჰესის ფუნქციონირების პერიოდში გარემოზე და მოსახლეობაზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები ითვალისწინებს ნიადაგის, გრუნტის და ზედაპირული წყლის დაცვას საწვავ-საპოხი და სამშენებლო მასალებისაგან, სამშენებლო-სამუშაოების ისეთი გრაფიკით წარმოებას, რომელიც მინიმუმამდე დაიყვანს სატრანსპორტო საშუალებებისა და სამშენებლო ტექნიკის მუშაობით გამოწვეულ უარყოფით გავლენას (მტკვერი, გამონაბოლქვი, ხმაური) ახლომდებარე სოფლების მოსახლეობაზე.

ზეთებისა და საწვავის საცავის სათანადოდ დაცვას და მათი დაღვრის შემთხვევაში დაბინძურებული ნიადაგის ფენის მოხსნა-გატანას, და/ან დაბინძურებული ადგილის ლოკალიზაცია-ნეიტრალიზაციას, დრენაჟის სისტემის და სპეციალური ზეთდამჭერების მოწყობას, ჰესის ტექნიკური საშუალებების გამართულობის უზრუნველყოფას.

გზმ ანგარიშის თანახმად სარეაბილიტაციო სამუშაოების დროს წარმოქმნილი სამშენებლო ნარჩენები და გამყვანი არხიდან ამოღებული ნალექის განთავსება გათვალისწინებულია ქ. თბილისის გლდანის ნაგავსაყრელზე, სწდან 2.1.7. 005. - 02. („ჰიგიენური მოთხოვნები მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონების მოწყობისა და ექსპლუატაციისადმი“) გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად.

ჰესის ექსპლუატაციის პერიოდში სადაწნეო რეზერვუარზე (სადერივაციო არხით შემოტანილი მოტივტივე საგნები) წარმოქმნილი ნარჩენების დროებით განთავსდება კონტეინერებში, საიდანაც მოხდება მისი გატანა ნაგავსაყრელზე.

საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისა და სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლებისთვის ძალოვანი კვანძის ტერიტორიაზე გათვალისწინებულია მცირე მოცულობის საკომპოსტე და საასენიზაციო ორმოები. საასენიზაციო ორმოს დაცლა მოხდება შპს „მცხეთის წყალკანალის“ მიერ.

ჰესის სპეციფიკიდან გამომდინარე და იმის გათვალისწინებით, რომ სარწყავი სისტემისა და ჰესის ფუნქციონირების შედეგად გარემოზე ზემოქმედება განხორციელებულია გასული საუკუნის 50-60 წლებში, ჰესის ფუნქციონირებისთვის დაგეგმილი სარეაბილიტაციო სამუშაოები და მისი შემდგომი ფუნქციონირება გარემოზე რაიმე მნიშვნელოვან ზეგავლენას არ მოახდენს.

III. პირობები

1. შპს „ენტოს“ ხელმძღვანელობამ სარეაბილიტაციო სამუშაოების მიმდინარეობის პერიოდში უზრუნველყოს:
  - სამშენებლო ტექნიკის, სატრანსპორტო საშუალებების ძრავების და მუშა აგრეგატების ყოველდღიური შემოწმება მათი ხმაურის, ვიბრაციისა და ემისიათა მახასიათებლების ნორმებით დასაშვებ მაჩვენებლებთან შესაბამისობაზე;
  - ტრანსფორმატორების ქვეშ ზეთშემკრებისა და ხრეშის ფენის მოწყობა და ტრანსფორმატორების საავარიო დაცვის რეზერვუარის მოწყობა;
  - ზეთის საცავების (ნახმარი და ახალი) სათანადო დაცვა;
  - წარმოქმნილი სამშენებლო ნარჩენების და გამყვანი არხიდან ამოღებული ნალექის განთავსება ქ. თბილისის გლდანის ნაგავსაყრელზე, სწდან 2.1.7. 005.-02 („ჰიგიენური მოთხოვნები მყარი საყოფაცხოვრებო გადანაყრების პოლიგონების მოწყობისა და ექსპლუატაციისადმი“) გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად.
2. ჰესის ექსპლუატაციის პერიოდში ნიადაგისა და ნამუშევარი წყლის ტურბინის ზეთით დაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით შპს „ენტოს“ ხელმძღვანელობამ უზრუნველყოს:
  - დრენაჟის სისტემისა და ჰესის ქვემო ბიეფში სპეციალური დამჭერების მოწყობა;
  - ტურბინის ზეთის დანაკარგების სისტემატიური აღრიცხვა; დანაკარგების გაზრდის შემთხვევაში ჰიდროაგრეგატების გამაციებელი სისტემის და საკისრების წესრიგში მოყვანა;
  - ზეთის დაღვრის შემთხვევაში დაბინძურებული ნიადაგური საფარის მოხსნა-გატანა ან დაბინძურებული ადგილის ლოკალიზაცია-ნეიტრალიზაცია;

IV. დასკვნა

შპს „ენტოს“ მიერ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მიღების მიზნით სახელმწიფო ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი „მისაქციელის მცირე ჰიდროელექტროსადგურის რეაბილიტაციისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის“ მიხედვით საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობების გათვალისწინების შემთხვევაში.

სახელმწიფო ეკოლოგიური
ექსპერტიზის კომისიის თავმჯდომარე

მალხაზ მიმინოშვილი
(სახელი, გვარი, ხელმოწერა)